

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

LBY- 4101- 28- 07/2011
P/11/125

Bydgoszcz, dnia marca 2012 r.

Pan
Zbigniew Lorenc
Prezes Banku Spółdzielczego
w Szubinie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy przeprowadziła w Banku Spółdzielczym w Szubinie, zwanym dalej „BS w Szubinie”, kontrolę w zakresie przydzielania i wykorzystania środków Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów inwestycyjnych na rzecz rolnictwa w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 września 2011 r.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 8 marca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia działalność BS w Szubinie w kontrolowanym zakresie.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące ustalenia i oceny cząstkowe.

1. W okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 września 2011 r. w BS w Szubinie przyznano 40 preferencyjnych kredytów inwestycyjnych na rzecz rolnictwa o łącznej wartości 6.219,50 tys. zł. Dopłaty do oprocentowania ze środków ARiMR dokonane w kontrolowanym okresie wynosiły 1.113,61 tys. zł.
2. Odpowiedzialność pracowników BS w Szubinie uczestniczących w procesie przydzielania i realizowania kredytów inwestycyjnych dla rolników została odnotowana w zakresach ich obowiązków.
3. Kontrola 15 umów kredytowych (37,50%) o łącznej wartości 4.274,80 tys. zł (68,29%) wykazała, że przestrzegano wymogów zawartych w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa², zwanym dalej

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

² Dz. U. Nr 22, poz. 121 ze zm.

„rozporządzeniem z 22 stycznia 2009 r.”, oraz wynikających z umowy nr 123/DPK-KI/07 z dnia 29 czerwca 2007 r. zawartej pomiędzy Gospodarczym Bankiem Wielkopolski S.A. a BS w Szubinie dotyczącej warunków i zasad udzielania przez ARiMR pomocy finansowej w formie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych, udzielonych na sfinansowanie części kosztów inwestycji, zwanej dalej „umową nr 123/DPK-KI/07”, tj.:

- wszystkie badane umowy zawierały wymagane elementy, w tym m.in. oznaczenie stron, nr identyfikacyjny umowy, określenie celu i przedmiotu inwestycji, plan inwestycji, harmonogram inwestycji, określenie formy i wysokości wniesienia udziału własnego przez kredytobiorcę, warunki udzielania i zwrotu dopłat, maksymalną kwotę dopłat do oprocentowania kredytu ustaloną w dniu zawarcia umowy, wysokość pomocy ARiMR;
- kredytobiorcami w przypadku udzielania kredytu z linii nMR były osoby z wymaganym wykształceniem lub 3-letnim doświadczeniem rolniczym, które w dniu złożenia wniosku o przyznanie kredytu nie ukończyły 40 lat;
- we wszystkich przypadkach udzielania kredytu z linii nKZ osoby sprzedające grunty na rzecz kredytobiorcy były ich właścicielami w okresie 5 lat wstecz od daty zawarcia umowy kredytowej, a od dnia zawarcia umowy kredytu nie nastąpiła sprzedaż gruntów objętych ww. umową;
- w przypadku udzielania kredytu z linii nGR kredytobiorcy zamieszkiwali na obszarze gminy, na którym położone były nieruchomości wchodzące w skład prowadzonego osobiście gospodarstwa rolnego oraz przedłożyli dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji rolniczych, tzn. świadectwo z uzyskanym tytułem zawodowym rolnik lub oświadczenie potwierdzone przez odpowiedni organ gminy o prowadzeniu gospodarstwa przez okres co najmniej 5 lat;
- maszyny i urządzenia rolnicze, których zakup był finansowany kredytami z linii nLP i nMR, były fabrycznie nowe;
- w każdym przypadku dokonywano udokumentowanych kontroli u kredytobiorców w zakresie monitorowania inwestycji objętej kredytem.

4. Stwierdzone nieprawidłowości w zakresie przestrzegania warunków wynikających z umowy nr 123/DPK-KI/07 dotyczyły:

- braku na fakturach i rachunkach potwierdzających wykorzystanie kredytu z linii nLP adnotacji wraz z pieczęcią BS w Szubinie oraz podpisem osoby upoważnionej do sporządzenia adnotacji, że dokumenty te zostały rozliczone w ramach ww. kredytu, co stanowiło naruszenie postanowień ust. 24 w części II, dziale I, rozdziale IV załącznika A do ww. umowy;
- braku w akcie notarialnym Rep. A nr 2372/2009 potwierdzającym wykorzystanie kredytu z linii nMR adnotacji wraz z pieczęcią BS w Szubinie oraz podpisem osoby upoważnionej do sporządzenia adnotacji, że dokument ten został rozliczony w ramach ww. kredytu, co stanowiło naruszenie postanowień ust. 26 w części II, dziale III, rozdziale IV załącznika A do ww. umowy;

- zaliczenia do kosztów zakupu materiałów niezbędnych do realizacji inwestycji finansowanej kredytem z linii nIP kosztów transportu tych materiałów w wysokości powyżej 2% ich wartości³, tj. kwoty 1.422,94 zł, co stanowiło naruszenie postanowień ust. 5 w części II, dziale I, rozdziale I załącznika A do ww. umowy i skutkowało obowiązkiem dokonania zwrotu dopłat do oprocentowania ww. kredytu w części odpowiadającej udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków⁴;
- zgłoszenia w zapotrzebowaniu nr 12/2010 dopłaty ze środków ARiMR do oprocentowania kredytu inwestycyjnego z linii nKZ [...] w wysokości 621,79 zł pomimo nieterminowej spłaty przez kredytobiorcę piątej raty kredytu obejmującej odsetki w wysokości 330,08 zł (z terminem spłaty do dnia 30 grudnia 2009 r.), co stanowiło naruszenie postanowień ust. 1 pkt. 2 w części II, dziale I, rozdziale IV załącznika A do ww. umowy (w trakcie kontroli NIK dokonano zwrotu ww. dopłaty na konto banku zrzeszającego w wysokości 621,79 zł wraz z odsetkami w wysokości 89,79 zł);
- brak udokumentowania faktycznego poniesienia wydatków uwzględnionych przy rozliczeniu kredytu [...] ⁶, co stanowiło naruszenie postanowień § 10 ust. 4 pkt. 6 lit. d ww. umowy.

Odpowiedzialność za powyższe nieprawidłowości ponosi Pan G. K., specjalista w BS w Szubinie.

Najwyższa Izba Kontroli ponadto zwraca uwagę na ujęcie w § 25 ust. 3 obowiązującej do dnia 1 lutego 2011 r. „Instrukcji udzielania kredytów na działalność gospodarczą w BS w Szubinie” zapisu dotyczącego obowiązku załączenia do wniosku kredytowego m.in. opinii ośrodka doradztwa rolniczego (w przypadku preferencyjnych kredytów inwestycyjnych dla rolnictwa) pomimo, że z dniem 1 maja 2007 r. obowiązek ten został uchylony i stosownie do przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu i kierunków działań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz sposobów ich realizacji⁷, obowiązującego od 1 maja 2007 r. do 25 lutego 2009 r., oraz przepisów rozporządzenia z 22 stycznia 2009 r. przedstawienie przez kredytobiorcę pozytywnej opinii ośrodka doradztwa rolniczego nie było wymagane jako warunek udzielenia dopłat do oprocentowania kredytów (w obowiązujących od 1 lutego 2011 r. „Zasadach udzielania kredytów klientom instytucjonalnym w BS w Szubinie - podręczniku kredytowym” ww. zapis został usunięty).

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

³ wynikających z rozliczenia w ramach ww. kredytu następujących faktur VAT: nr 21/000903 z dnia 10.06.2009 r. za cement i usługę transportową na łączną kwotę 475,00 zł brutto (w tym transport 15,00 zł brutto), nr 23/2009 z dnia 03.04.2009 r. za beton i usługi transportowe na łączną kwotę 7.588,64 zł brutto (w tym transport 683,20 zł brutto), nr 52/2009 z dnia 10.06.2009 r. za pospółkę i transport na łączną kwotę 1.854,40 zł brutto (w tym transport 976,00 zł brutto),

⁴ tj. kosztów transportu ww. materiałów przekraczających 2% wartości tych materiałów, w kwocie wykorzystanego kredytu, wraz z odsetkami w wysokości jak dla zaległości podatkowych naliczonymi zgodnie z zasadami określonymi w ust. 8 w części II, dziale I, rozdziale IV załącznika A do ww. umowy

⁵ Usunięto na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej w zw. z art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe, tajemnica bankowa- NIK

⁶ Usunięto na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej w zw. z art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe, tajemnica bankowa- NIK

⁷ Dz. U. Nr 77, poz. 514 ze zm.

- 1) Zamieszczanie na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytu adnotacji, że dokument został rozliczony w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania wraz z pieczęcią banku oraz podpisem osoby upoważnionej do sporządzenia adnotacji;
- 2) Zaliczanie do kosztów zakupu materiałów niezbędnych do realizacji inwestycji kosztów transportu tych materiałów do wysokości 2% ich wartości;
- 3) Podjęcie działań w celu dokonania zwrotu na konto banku zrzeszającego dopłat do oprocentowania kredytu z linii nIP [...] ⁸. w wysokości 1.422,94 zł odpowiadającej udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków, tj. kosztów transportu materiałów przekraczających 2% wartości tych materiałów ⁹ w kwocie wykorzystanego kredytu, wraz z odsetkami w wysokości jak dla zaległości podatkowych naliczonymi zgodnie z zasadami określonymi w umowie nr 123/DPK-KI/07.
- 4) Przestrzeganie warunków stosowania dopłat ze środków ARiMR do oprocentowania kredytu, w tym szczególnie, zapobieganie pobieraniu dopłat w przypadku dokonywania przez kredytobiorcę spłaty rat kapitału i odsetek po terminie ustalonym w umowie kredytowej (z uwzględnieniem 7-dniowego okresu na spłatę należności);
- 5) Podjęcie działań w celu udokumentowania faktycznego poniesienia wydatków uwzględnionych przy rozliczeniu kredytu [...] ¹⁰ zgodnie z zasadami określonymi w umowie nr 123 /DPK-KI/07.
- 6) Podjęcie działań zmierzających do zwiększenia nadzoru nad pracownikami odpowiedzialnymi za prowadzenie kredytów preferencyjnych z dopłatami ARiMR.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezesa w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Prezesowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁸ Usunięto na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej w zw. z art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe, tajemnica bankowa- NIK

⁹ wynikających z faktur VAT: nr 21/000903 z dnia 10.06.2009 r., nr 23/2009 z dnia 03.04.2009 r., nr 52/2009 z dnia 10.06.2009 r.

¹⁰ Usunięto na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej w zw. z art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe, tajemnica bankowa- NIK